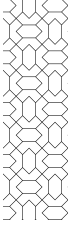

CITATION

Yılmaz, Orhan, "The 5th Hadith Expertise Meeting And The Workshop For The Subject Of Perception Of Hadith", *Journal of Faculty of Theology of Bozok University [BOZIFDER]*, 11, 11 (2017/11) pp. 247-255.

V. HADİS İHTİSAS TOPLANTISI VE HADİS ALGISI ÇALIŞTAYI

The 5th Hadith Expertise Meeting And The Workshop For The Subject Of Perception Of Hadith

Orhan YILMAZ

Yrd. Doç. Dr.

Bozok Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, Temel İslam Bilimleri Bölümü, Hadis Anabilim Dalı, orhanyilmaz04@hotmail.com

Hadis ihtisas toplantılarının ilki 2002 yılında Bolu'nu Gerede ilçesinde "Gerede Hadis Meclisi" adıyla yapıldı. Uzun süre Bolu'nun Gerede ilçesinde devam eden bu toplantıların daha sonra alınan bir karar ile her sene farklı bir il ve farklı bir konu ile yapılması kararlaştırıldı. Bu senenin toplantısı 11-12 Kasım 2016 tarihinde, Yozgat, Bozok Üniversitesi İlahiyat Fakültesi ev sahipliğinde, "V. Hadis İhtisas Toplantısı ve Hadis Algısı Çalıştayı" başlığıyla düzenlendi.

Toplantı iki gün sürdü. Birinci günün sunumları Bozok Üniversitesi Erdoğan Akdağ Kongre ve Kültür Merkezinde ikinci günün sunumları ise Yozgat'ın Sorgun ilçesinde bulunan Safa Sorgun Thermal Hotel'in konferans salonunda yapıldı. Hadis Algısı Çalıştayı açılış konferansından sonra birinci gün üç, ikinci gün iki olmak üzere toplam beş oturumda ele alındı. Ayrıca ikinci gün bir de değerlendirme oturumu gerçekleştirildi.

Programı YÖK Yürütme Kurulu Üyesi Prof. Dr. İbrahim Hatipoğlu, Bozok Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Salih Karaca-

KAYNAKÇA

Yılmaz, Orhan, "V. Hadis İhtisas Toplantısı ve Hadis Algısı Çalıştayı", *Bozok Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi [BOZIFDER]*, 11, 11 (2017/11) ss. 247-258. **Makale Geliş T.:** 05/05/2017, **Kabul T.:** 08/06/2017.

bey, Yozgat Valisi Kemal Yurtnaç, Yozgat İl Jandarma ve Garnizon Komutanı Albay Selçuk Yıldırım, Belediye Başkan Yardımcısı Talip Karşlıoğlu, İl Müftü Vekili Süleyman Erođlu ve Türkiye'nin pek çok üniversitesinden hadis ilmi alanında ihtisas sahibi yüz elliden fazla akademisyen, doktora, yüksek lisans ve lisans öğrencisi katıldı.

Açılış ve Protokol Konuşmaları

(11 Kasım 2016 Cuma, 09: 30-10:30)

Program, Bozok Üniversitesi Hadis ABD Öğretim Üyesi Yrd. Doç. Dr. Orhan Yılmaz'ın sunumuyla saat 09:30'da başta 15 Temmuz şehitleri olmak üzere bütün şehitlere saygı duruşu ve İstiklal Marşı ile başladı ve Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Hadis ABD Öğretim Üyesi Doç. Dr. Kadir Demirci'nin Kur'an tilaveti ve Yozgat'ın tanıtıldığı kısa bir film ile devam etti.

Açılış konuşmasını ev sahibi olarak Bozok Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Salih Karacabey yaptı. Karacabey konuşmasında 15 Temmuz'da yaşanan darbe girişiminin nedenleri üzerinde durdu. Bu olayların yanlış din algısından kaynaklandığını, bu hususta hadis hocalarına önemli görevler düştüğünü ifade ederek sözlerine son verdi.

Protokol konuşmalarının ikincisi Yozgat Valisi Kemal Yurtnaç tarafından yapıldı. Yurtnaç, bu kadar akademisyeni bir arada görmekten ve onları Yozgat'ta ağırlamaktan duyduğu memnuniyeti ifade ettikten sonra 15 Temmuz şehitlerine rahmet dileyerek sözlerine başladı. Yurtnaç, 15 Temmuz olaylarının bir daha yaşanmaması için ilahiyat fakültelerine önemli görevlerin düştüğünü, bu tarz olayların engellenmesi için ne yapılması gerekiyorsa valilik olarak destek vermeye hazır olduklarını ifade etti.

Protokol konuşmalarının sonuncusunu ise YÖK Yürütme Kurulu Üyesi Prof. Dr. İbrahim Hatibođlu yaptı. Konuşmasında hadis ilminin önemine vurgu yapan Hatibođlu, her hadis hocasının topluma karşı da görevleri olduğunu, toplumun barış ve kardeşlik duyguları içinde yaşayabilmesi için halka yönelik çalışmalar yapılması gerektiğini belirtti. Otuz yıl önceki tartışmaları terk edip güncel sorunlara dönülmesi gerektiğini belirten Hatibođlu, hadisçilerin iyi bir yönetici, iyi bir akademisyen, halkla iyi iletişim kurabilen ve ilmi sonrakilere en doğru şekilde

aktarabilen ilim adamları olmalarının güncel problemleri çözebileceği üzerinde durup iyi niyet temennileri ile konuşmasını tamamladı.

Konferans: Türkiye’de Hadis Algısı

(10:30–11:00)

Protokol konuşmalarından sonra Erciyes Üniversitesi Hadis ABD öğretim üyesi Prof. Dr. Salahattin Polat *Türkiye’de Hadis Algısı* konulu bir konferans verdi. Polat, konuşmasında algının insanın kendisine ve çevresinde cereyan eden olaylara bağlı olarak geliştiğini, dolayısıyla algının sübjektif olduğunu belirtti. Günümüzde algı operasyonu diye bir şeyin var olduğunu, bu algı operasyonunun bütün dünyada bilgi kirliliğine neden olduğunu ve hiç kimsenin algı operasyonundan kurtulamadığını ifade etti. Okusun dediğimiz toplumuzun, teknoloji vasıtasıyla maruz kaldığı algı operasyonları sonucu okudukça geleneğini kaybedip özünden uzaklaşmasını bu duruma örnek gösterdi. Polat, tartışmanın faydalı olduğunu, geçmiş tartışmalarının ilmî zeminde yapıldığını, geçmişte tartışmaların halka yansımadığını, ancak tartışmaların neticesinde ortaya çıkan ilmin “mezhep olarak” halka yansıdığını ve bugün de aynı şekilde olması gerektiğini, bu durumun halkı aşağılama anlamına gelmediğini, aksine onları yanlış sevk etmekten koruma anlamına geldiğini belirtti. Polat, bugün Kur’an başta olmak üzere hadis ve diğer bütün ilimlerin, hatta ilim dışındaki her şeyin de istismar edildiğine şahit olduğumuzu ve her şeyi tükettiğimiz gibi dini ve kültürü de tükettiğimizi, sahabenin Kur’an’ı gelenek hâline getirdiğini ve İslam’ın bu gelenek üzerinden nesillere aktarıldığını belirtti. Polat, konuşmasının sonunda şu tavsiyelerde bulundu: “Toplum düzeltmeli, ancak düzeltirken geleneği yıkmamalı, toplumu ulema şekillendirmeli, medyadaki akademisyenler toplumun en alt seviyesine hitap edecek şekilde hitap etmeli, ulema halkın karşısında tartışmamalı, bir biriyle papaz olmamalı, halkı doğrudan dinî metinle karşılaştırmak yerine vatandaşları fıkıhla karşılaştırmalı, medya başıboş bırakılmamalı ve özellikle dinî programlar uzman âlimler tarafından icra edilmelidir.”

I. Oturum: Vefeyât

(11:15-12:00)

Prof. Dr. Salahattin Polat'ın konferansından sonra ara verilmeden *Vefeyât* başlığıyla I. oturum icra edildi. Oturum başkanlığını Ankara Üniversitesi Hadis ABD Öğretim Üyesi Prof. Dr. Bünyamin Erul yaptı. Bu oturumda geçen seneden bu zamana kadar vefat eden hadisçiler ele alındı. Oturumda üç tebliğ sunuldu. İlk tebliği Süleyman Demirel Üniversitesi Hadis ABD Öğretim Üyesi Prof. Dr. Talat Sakallı sundu. Sakallı, Pamukkale Üniversitesi Hadis ABD öğretim üyesi iken 5 Kasım 2016 tarihinde vefat eden Yrd. Doç. Şaban Çiftçi'yi yâd etti. İkinci tebliği Atatürk Üniversitesi Hadis ABD Öğretim Üyesi Yrd. Doç. Dr. Fuat Karabulut sundu. Karabulut, Atatürk Üniversitesi Hadis ABD öğretim üeliğinden 2012 yılında emekli olan ve 18 Ekim 2016 tarihinde vefat eden Prof. Dr. İbrahim Bayraktar'ı yâd etti. Son tebliği ise Ankara Üniversitesi Hadis ABD öğretim üyesi Prof. Dr. Enbiya Yıldırım sundu. Yıldırım, Ürdün'de ikamet eden ve kısa süre önce 27 Ekim 2016 tarihinde vefat eden büyük hadis âlimi Şuayb Arnavut'u yâd etti. Yâd tebliğlerinde vefat eden hocalarımızın vasıflarından, karakterlerinden, güzel huylarından ve çalışmalarından bahsedildi. Tebliğlerden sonra oturum başkanı Prof. Dr. Bünyamin Erul birkaç tavsiyede bulundu. Özellikle hepimizin bir gün göçeceği ve bu gerçeğin hatırdan tutularak hareket edilmesi gerektiği ve birbirimizle iletişim kurarken bunu hatırdan çıkarmayarak gönül kırmamaya özen gösterilmesi gerektiğine değindi. Son olarak hadiste likâya önem verildiğine işaret ederek önümüzdeki yıllarda yapılacak toplantılara genç arkadaşların kendileriyle tanışma fırsatı yakalayıp onlarla aralarında likânın gerçekleşmesi için emekli hocalarımızın programa katılmalarının sağlanması gerektiği önerisinde bulundu.

Oturumdan sonra üniversite camisinde cuma namazı eda edildi. Cuma vaazını ve hutbesini Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Hadis ABD Öğretim Üyesi Doç. Dr. Kadir Demirci verip namazı da yine kendisi kıldırdı.

II. Oturum: Hadis Karşıtı Yaklaşımlar

(14:30-16:00)

Yemekten sonra, saat 14:30'da *Hadis Karşıtı Yaklaşımlar* başlığıyla II.

oturum başladı. Bu oturuma emekli hadis profesörü Ramazan Ayvalli başkanlık etti. Bu oturumda oryantalistlerin, modernistlerin ve rasyonalistlerin hadise bakışları anlatıldı. Oturum başlarken Ayvalli, geleceği inşa etmede geleneğin önemine dikkat çekti. Ayrıca doğru din anlayışının gerekliliğine vurgu yaptı.

Bu oturumda da üç tebliğ sunuldu. İlk tebliği Yalova Üniversitesi Hadis ABD Öğretim Üyesi Yrd. Doç. Dr. Fatma Kızıl *Oryantalist Yaklaşımlar* başlığıyla sundu. Kızıl, oryantalistlerin hadise karşı tutumlarını anlattı. Bu anlamda oryantalistlerin zannedildiğinin aksine Arapçalarının çok iyi olduğunu ve günümüzde hâlen çok sayıda eser verdiklerini belirtti. Eskiden kasıtlı tahrifler yaptıklarını ancak günümüzde kasıtlı tahrif yapmadıklarını ve siyere önem verdiklerini anlattı. Son olarak hadisleri sahih görmediklerini ve hadislere uydurma gözüyle baktıklarını vurguladı.

Oturumun ikinci tebliğini *Modernist Yaklaşımlar* başlığıyla Prof. Dr. Salahattin Polat sundu. Polat, modernistlerin hadise karşı tutumlarını anlattı. Modernistlerin, dini, bilim ve akıl çerçevesinde değerlendirmeye çalışıp eleştirdiklerini, klasik eserler hakkında olumsuz söylemlerde bulduklarını belirterek bu tutumun yanlış olduğunu vurguladı. Ayrıca modernistlerin hadis tarihini çarpıttıklarına işaret etti. Son olarak klasik hadis eserlerinin yöntemlerinden bahsederek bu eserlerde bolca örnek bulunduğunu ve bu yöntemin hadis için en güzel ve tek örnek olduğunu anlattı.

Bu oturumun son tebliğini ise *Rasyonalist Yaklaşımlar* başlığıyla Kırıkkale Üniversitesi Hadis ABD Öğretim Üyesi Doç. Dr. Ahmed Ürkmez sundu. Ürkmez ise rasyonalistlerin hadise karşı tutumlarını anlattı. Ürkmez, rasyonalistlerin hadisi yok saydıklarını ve Kur'an ile yetindiklerini, ancak bu anlayışın sakat bir anlayış olduğunu belirtti. Ayrıca sünneti vahiy ile ilişkilendirip bu ikisinin ayrılmaz bir bütün olduğunu ifade etti. Son olarak hadisin ne tamamen reddedilebileceğini ne de tamamen kabul edilebileceğini söyledi.

III. Oturum: Hadisi İstismar Eden Yaklaşımlar (16:30-18:00)

Kısa bir aradan sonra *Hadisi İstismar Eden Yaklaşımlar* başlığıyla üçüncü oturum başladı. Bu oturuma Cumhuriyet Üniversitesi Hadis

ABD Öğretim Üyesi Prof. Dr. Cemal Ağırman başkanlık etti. Bu oturumda Selefilerin, Şia'nın ve ehil olmayan kişilerin hadise yaklaşımları ele alındı.

Bu oturumda da önceki oturumlarda olduğu gibi yine üç tebliğ sunuldu. İlk tebliği *Selefi Yaklaşımlar* başlığıyla Prof. Dr. Enbiya Yıldırım sundu. Yıldırım, önce Selefilik kavramının kullanımından bahsetti. Selef-i salih kavramı ile geçmişte yaşamış âlimlerin kastedildiğini ve bu kavramın bugünkü Selefilikle alakasının olmadığını ifade etti. Ayrıca Selefiliğin üçe ayrıldığını, bunların; öze dönme anlamında Selefilik, Çağdaş Selefilik ve Cihadist Selefilik olduğunu ve Selefiliğin Suud'un gayr-i resmi mezhebi olduğunu anlattı. Bunların ilkinin temsilcileri arasında Muhammed Abduh, Hint hadisçileri ve Ahmed Muhammed Şakir'in sayılabileceğini belirtti. Çağdaş Selefiliğin temsilcileri arasında Elbani, Mubarekfuri, el-Muallemi, İbn Useymin, M. Emin Akın, Feyzullah Birişik ve internette Ebu künyesi ile bilinenlerin sayılabileceğini belirtti. Ayrıca bunların Türkiye'de ciddi etkilerinin olduğunu ve sünnete önem, nassların zahiri anlamını alma, itikadi konularda hasen hadisi kabul etmeyenleri eleştirme gibi özelliklerle tanındıklarını ifade etti. Cihadist Selefilerin ise darulharp-darulislam kavramını kullanmalarıyla tanındıklarına değindi. Yıldırım, Selefilikten kurtulmanın çözümü olarak da mezhep taassubu ve delilsiz din anlayışının bırakılması, Selefilik faaliyetlerinin anlatılması, kelama önem verilmesi ve tasavvufa karşı bilinçli düşmanlıklara karşı önlem alınması gerektiğini tavsiye etti.

Oturumun ikinci tebliğini *Ehil Olmayanların Hadis Kullanımı* başlığıyla Necmettin Erbakan Üniversitesi Hadis ABD Öğretim Üyesi Prof. Dr. Mahmut Yeşil sundu. Yeşil, halk arasında bazı cahillerin menfaat sağlamak amacıyla hadisçi kılığına girip hadisi istismar ettiklerini belirtti. Bunlar arasında cahil kişilerin, bazı doktorların, bazı tarikatların ve FETÖ gibi bazı örgütlerin bulunduğunu söyledi. Çözüm olarak da öğrencilerin kaliteli yetiştirilmesi, fakülte eğitimine önem verilmesi, Diyanet ve Milli Eğitim'in çalışmalar yapması ve bu konuyu aydınlatıcı yayınlar yapılması gerektiğini belirtti.

Oturumun son tebliğini ise *Şia'nın Hadis Kullanımı* başlığıyla Siirt Üniversitesi Hadis ABD Öğretim Üyesi Doç. Dr. Abdullah Ünal sundu. Ünal, Şia'nın hadisi istismarını anlattı. Bu anlamda sahabe

hakkındaki görüşlerinden dolayı hadisi inkâr ettiklerini, bunun yerine imamlarının masumlüğünü savunup bilgilerini onlara dayandırdıklarını ifade etti.

Bu oturumdan sonra akşam yemeği için Nohutlu Tepe'ye geçildi. Akşam yemeği slow müzik eşliğinde yenildikten sonra canlı müzik dinletisi yapıldı. Ayrıca Yozgat'ın geleneksel testi kebabının testi kırma merasimi yapıldı. Yemeğin ardından Sorgun'a otele dönüldü.

IV. Oturum: Hadis Öğretiminde Muhteva (12 Kasım 2016 Cumartesi, 09:00–10:30)

Program, ikinci gün otelde devam etti. Kahvaltıdan sonra saat 09:00'da *Hadis Öğretiminde Muhteva* başlığıyla dördüncü oturum gerçekleşti. Bu oturuma İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi Hadis ABD Öğretim Üyesi Prof. Dr. Ahmet Yücel başkanlık etti. Bu oturumda lisans ve lisansüstü düzeyde hadis muhtevası ele alındı.

Bu oturumda iki tebliğ sunuldu. İlk tebliği ev sahibi üniversiteden Hadis ABD Öğretim Üyesi ve aynı zamanda programın sunucusu Yrd. Doç. Dr. Orhan Yılmaz *Lisans Düzeyde Hadis Muhtevası* başlığıyla sundu. Yılmaz konuşmasında, eğitim imkânlarının arttığını, ancak bu imkânları pratiğe dökemediğimizi belirterek bu imkânların değerlendirilmesi gerektiğini vurguladı. Ayrıca materyal konusunda bir birliğin olmadığını, ancak kendisinin materyal konusunda birlikten yana olduğunu ifade etti. Son olarak biri Arapça biri Türkçe olmak üzere iki usul kitabının oluşturulup hocalara dağıtılmasını ve hadislerin toplandığı bir internet sayfasının kurulmasını önerdi.

İkinci ve son tebliği ise Ömer Halisdemir Üniversitesi Hadis ABD Öğretim Üyesi Prof. Dr. Seyit Avcı *Lisansüstü Düzeyde Hadis Muhtevası* başlığıyla sundu. Avcı, konu hakkında *Hadis Çalışmalı Hakkında Tespitler* adında makalelerin olduğunu ve konu hakkında bunların okunabileceğini belirterek hadisin sıhhati ve hadisle amel noktasında tavsiyelerde bulundu.

Tebliğ sunumlarından sonra değerlendirme için katılımcılardan söz hakkı alanlar oldu. Söz hakkı alanlar arasında Yrd. Doç. Dr. Yusuf Su-içmez, Prof. Dr. Adil Yavuz, Prof. Dr. Talat Sakallı, Prof. Dr. Veli Atmaca ve Prof. Dr. Enbiya Yıldırım vardı. Değerlendirme yapanlardan

kimisi anlatılanlara itiraz ederken kimisi de anlatılanlara eklemelerde bulundu. Oturumdan sonra yarım saatlik ara verildi. Bu esnada sunulan ikramlar eşliğinde katılımcılar arasında ilmî sohbetler ve tanışmalar oldu.

V. Oturum: Hadis Öğretim Metotları

(11:00-12:30)

Yarım saatlik aradan sonra saat 11:00'de beşinci oturum başladı. Beşinci oturum *Hadis Öğretim Metotları* başlığı ile yapıldı. Oturum başkanlığını Ankara Üniversitesi Hadis ABD Öğretim Üyesi Prof. Dr. İsmail Hakkı Ünal yaptı. Bu oturumda lisans ve lisansüstü düzeyde hadis öğretim metotları hakkında tartışmalar yapıldı.

Bu oturumda bir önceki oturumda olduğu gibi yine iki tebliğ sunuldu. Oturumun ilk tebliğini Erciyes Üniversitesi Hadis ABD Öğretim Üyesi Doç. Dr. Habil Nazlıgöl *Lisans Düzeyde Hadis Öğretim Metotları* başlığıyla sundu. Nazlıgöl, hadis hocaları tarafından lisans düzeyinde verilen eğitim hakkında bilgi verdi. Ayrıca lisans düzeyde hadis tarihinin ihmal edildiğini vurguladı.

Oturumun ikinci ve son tebliğini ise Marmara Üniversitesi Hadis ABD Öğretim Üyesi Prof. Dr. Mehmet Özşenel *Lisansüstü Düzeyde Hadis Öğretim Metotları* başlığıyla sundu. Özşenel, lisansüstü eğitimle ilgili yüksek lisansta yazma eser tanıtımı verilmesi, tahkik yaptırılması gerektiği, seminer derslerine önem verilmesi ve tezlerin bir bütünlük içerisinde öğrencilere dağıtılması gerektiği konusunda tavsiyelerde bulundu.

Oturumun sonunda değerlendirme için pek çok katılımcı söz aldı. Söz hakkı alanların arasında Prof. Dr. Cemal Ağırman, Yrd. Doç. Dr. Veysel Özdemir, Doç. Dr. Abdulhameed Majeed İsmail al-Sheesh, Yrd. Doç. Dr. Yusuf Suiçmez, Doç. Dr. Bekir Kuzudişli, Prof. Dr. Enbiya Yıldırım, Prof. Dr. Ramazan Ayvalli ve Prof. Dr. Ahmet Yücel vardı. Söz hakkı alanlar usulün uygulamalı verilmesi, Şii yayınlarına karşı dikkatli olunması gerektiği konusunda tavsiyelerde bulundu. Tezlerde metot eksikliği, tahriç bilmeme gibi problemlerin olduğuna dikkat çekildi. İlahiyat camiasında kaliteli tezlerin az olduğuna, dolayısıyla kali-

teyi artırma adına yüksek lisans ve doktora öğrencilerinin haftalık en az beş yüz sayfa okuma yapmaları gerektiğine vurgu yapıldı.

Değerlendirme ve Kapanış Oturumu

(13:00-13:30)

Beşinci oturum bittikten sonra ara verilmeden değerlendirme ve kapanış oturumu yapıldı. Oturum başkanlığını Sinop Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Nihat Dalgın yaptı. Değerlendirme sunumlarını ise Uşak Üniversitesi Hadis ABD Öğretim Üyesi Yrd. Doç. Dr. Ayşe Gültekin, ev sahibi üniversitenin Rektörü Prof. Dr. Salih Karacabey ve Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Hadis ABD Öğretim Üyesi Prof. Dr. Ahmet Yıldırım yaptı.

Değerlendirme oturumu devam ederken Adalet Bakanı Bekir Bozdağ salona teşrif etti ve değerlendirme oturumundan sonra kısa bir konuşma yaptı. Konuşmasında, yanlış din algılarına vurgu yaptı. Bütün kitapların Kur'an'ı açıklamak için yazıldığını, yazılan hazinelerden asıl hazineyi anlamak gerektiğini söyledi. Kur'an ve sünnetin önüne hiçbir şeyin geçirilmemesi gerektiğini, bunun yapılmadığı takdirde FETÖ ve DAİŞ gibi örgütlerin ortaya çıktığından bahsetti. Son olarak ilahiyatların şahıs ve grupların peşinden giden nesiller değil, Muhammed'in (s.a.s) peşinden giden nesiller yetiştirmeleri gerektiğine vurgu yaptı.

Yemekten sonra katılımcılara tahsis edilen servislerle Yozgat'a gidildi. Yozgat'ta, Bozok Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Kadir Özköse eşliğinde Yozgat Saat Kulesi, Çapanoğlu Büyük Camii, Hayri İnal Konağı ve Başçavuşzade Camii gibi tarihî ve turistik mekânlar gezildikten sonra program sona erdi.